

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelenés előtti és utáni árak	
Előfizetési árak:	
Helyben hazához:	
Egész évre	12 fr.
Fél évre	6 fr.
Negyed évre	3 fr.
Egy hónapra	1 fr.
Vidékre postán küldve:	
Egész évre	14 fr. — kr.
Fél évre	7 fr. — kr.
Negyed évre	3 fr. 50 kr.
Egy hónapra	1 fr. 20 kr.
Hirdetések helyben fizetendők.	

Szerkesztőség:
Főter, Hermann-útr. I. emelet, a külső folyosón.
Bérmertelen leveleket csak ismertetéstől fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Főter, a törvényszék melletti Neumann-házának utcájára nyíló helyiségében.
Hirdetések díjszabály szerint. Egy ss szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

A horvát országos bizottságnak.

Arad, október 23.

Alig pár hónappal ekkor, hogy a magyar miniszterelnök az országgyűlés elé azt a javaslatot terjesztette, hogy a horvát-szlavon-dalmátországi ügyeket egy horvát-magyar küldöttség tárgyalja és a kiegyezés alapján minden félreértést enyhítessen el, — s már is előttünk fekszik a magyar országos küldöttség válasza, melyet a horvát-szlavon országgyűlés országos bizottságának üzenetére adott.

E választ a magyar deputatio előadója Falk Miksa szerkesztette s a minden tekintetben magas színvonalon álló állami irat az ó ragyogó irányának az előnyével és tárgyismeretének gazdagságával oly helyzetbe hozza mindenáron a horvát küldöttség tagjait, hogy azok e ritka meggyőző erőnek engedve be fogják látni, hogy a magyar országos bizottságot tárgyalásaiban a legszembeszökőbb méltányosság vezette, minthogy a horvát deputatio tagjai az általuk képviselt ügyekben csak elvárhattak.

Falk Miksa nyugodt önértelmet tekinthet e nagy gondnal és hónapok fáradságos munkájának árán teremtetett újabb alkotására, mert általa a magyar horvát ügyek körül előfordult nézeteltérések végleges tisztázására nyújtott alkalom, s teljesen meg vagyunk győződve, hogy e réven legközelebről már a szóbeli tárgyalásokra fog összehúlni a két küldöttség, hogy a kölcsönös felvilágosítások egy fontos országos ügy minden keletkezhető bonyodalmainak útját állják.

A magyar országos küldöttség ezen üzenetében a tárgyalások érvék legszébb sikerüket érik el. A horvát deputatio panaszaikat már alapjukban azzal döntik meg, hogy ha a magyar kormány vagy a magyar országgyűlés részéről előadták volna is magukat olyan tények, a melyek a kiegyezési törvénnyel ellentétben állának, ezek alapjukban nem érintik a kiegyezést, mert ezen esetek csupán a kiegyezési törvény végrehajtása körül felmerült alárendelt kérdésekre vonatkozhattak. És ezen — mondjuk — panaszok egyszerűen közizgatgatás uton is elenyészethetők lettek volna, a nélkül, hogy erre a törvényhozás hozzájárulása feltétlenül szükséges lett volna.

Különben is, a kiegyezés központi kormány által tett intézkedésekért maga a kormány csupán a közös országgyűlés előtt vonható felelősségre, any-

nyival is inkább, mert a magyar országgyűlés horvát tagjai nyilatkozási és szervezési jogukat önállóan, minden bárhonnan jövő utasítás nélkül gyakorolhatják. Így helyesen jegyzi meg a magyar küldöttség üzenete, hogy a legnagyobb képtelenség volna az, ha a közös (horvát-magyar) ügyek körüli intézkedésekre nézve két felelősségi fórum ismertetnék el, s így a közös országgyűlés horvát-szlavon tagjainak szervezete ellentétben állana azon országgyűlés szavazatával, mely őket ki-küldötte.

A horvát-szlavon osztályok kérdésére reflectálva, a válasz mintegy helyreállítást utal a kiegyezési törvény azon szakaszára, melyben biztosítva van azon intézkedés, hogy a központi kormány, mind a központi hivatalok horvát-szlavon osztályait, mind a nevezett országok területén működő közegeit, a mennyire csak lehet horvát-szlavon-dalmát honfiakból nevezi ki. Egyedül tekintet pedig ez irányban csupán a szükséges szakértezségre fog esni.

Egy másik ismert panasz a horvát-szlavon országos bizottságnak az, mely szerint vannak a közös ügyek intézésére oly törvények, melyek közöseknek jeleztenek, s így is vannak kihirdetve, holott közös és autonóm természetű törvényes határozatok tartalmaznak. A magyar bizottság válaszában nem tartja szükségesnek ezen törvények részletes megvizsgálására reflectálni küldöttség is inkább, mivel maga a horvát küldöttség is üzenetében ezekre nézve oda nyilatkozik, hogy az itt kérdéses hiányok csupán alaki természetűek és a horvát-szlavon országgyűlés autonóm jogán, vagy az uton kormány önálló jogán a legkisebb csorbát sem ejtették. De mindezen kívül még mindig ott van a magyar képviselőháznak a negyven horvát-szlavon országos képviselő, kik hivatta vannak, a mi állapotunktól eltérő esetekben az ügyet a horvát-szlavon álláspont igényei felé téríteni s esetleg azok szerint intézetni a megoldást.

Eppen ilyen világos és határozott a magyar bizottság válasza a horvát nyelvre vonatkozólag is. A horvát üzenet a horvát nyelven törvényesen biztosított jogait értelmezi. A magyar bizottság válasza categoricus alakban kifejti, hogy a megjelölt határok közt a kiegyezési törvények a horvát nyelvet hivatalosnak ismerik el, a nélkül azonban, hogy az egyes esetekben a magyar nyelv ki volna zárva s hogy

annak használata a horvát nyelv mellett nem volna szabad.

A horvát nyelv jogaira nézve ilyen alakban nyert választ, kéreletesen quadrál a horvát czimerek kérdésében is. És itt a magyar álláspontot csak jogosultabb teszi azon körülmény, hogy törvényes intézkedés nincs is arra nézve, hogy a czimereken ott kell lenni valami felírásnak, s mivel ennek indoka csakis gyakorlati szükségben fekszik, igen természetes, hogy a közös hivatalok czimerein a magyar-horvát felírás, minden nemzetiségi felsőbbség tendenciája nélkül, csupán a horvátországi magyar polgárok közéleti előnyeit szolgálja.

Hasonló szellemben és következetességgel szól a magyar deputatio válasza a horvát üzenetben foglalt s a báni felterjesztések körül követendő eljárásra, a főrendiházra és a pénzügyi kérdésekre vonatkozó idézetekről is.

Mi részünkről szándékosan emeljük ki csupán a fentebbi részleteit a válasznak, melyek általánosabb érdekű és quasi nemzeties jellegűek fogva, fényesen igazolják a magyar országos bizottság hazafias magatartását, miáltal a tárgyalások során a horvát kívánalmak méltányos tekintetbe vétele mellett megteremtette azt a választ, mely kétségen felül a parlament valamennyi pártjának helyeslését fogja megnyerni.

E meggyőződésünkben hiszünk, hogy a két országos küldöttség már az egymásra utaltság bölcsességétől vezérelve is, a magyar deputatio választát, a még esetleg fennálló nézeteltérések elenyésztesítésére, biztos garantiának fogja tekinteni.

A kiegyezés. Bécsből jelentik október 21-iki kelettel: A kiegyezési bizottság tegnap este tartott ülését a várm. és kereskedelmi szövetség meghozzabbanításáról szóló törvényjavaslat tárgyalásában csupán a XII-ik cikkig bezárólag haladt. (Bizottság kiküldése a valuta-rendezés előzetes tárgyalására.) Azon fölvetett kérdésre vonatkozólag, vajjon a bizottság a monarchia mindkét fele részéről közösen, vagy pedig mindegyik számára külön-külön választandó. — Duuajewsky pénzügyminiszter kijelenté, hogy a törvény szövegezése szerint csupán egy közös bizottság választandó. A bizottság Neuwirth és Rieger indítványára a miniszter ezen nyilatkozatának határozott constatacióját jegyzőkönyvébe foglalni határozta. Plenar üzenet indítványa, hogy az ezüstpénz veretése az osztrák és magyar ezüsttermelés mennyiségéhez képest korlátozassék — elvetetett. Erre a XII. cikk a kormány szövegezése

szert változtatlanul elfogadtott. A bizottság ma tartott ülésén letárgyalta és változtatlanul elfogadta a javaslat hátralevő részeit. A tárgyaszt folyamán a sóárak leszállítása, a trieszti és a flumei szabad kikötőknek egyidejűleg leendő megszűntetése, a felforintosok veretése és a consularis díjak tárgyában előterjesztett határozati javaslatok nagyrészt elvetettek.

A szerb püspöki zsinat esütörtökön választotta meg a verseezi püspököt. A választmány eredménye még nem ismeretes; hir szerint azonban Ruvarac archimandrita választott meg verseezi püspökké. Nikolic Sándor királyi biztos már Budapestre utazott.

A magyar regnicolaris bizottság válasza-nuncziuma.

A horvát-szlavon-dalmát ügyekben kiküldött magyar országos bizottság válaszá, lapunk más helyén méltatjuk. E kitűnő államirát Arad város orsz. képviselőjének Falk Miksának tola alól került ki, s abban a helyzetben vagyunk, hogy terükhöz képest, az alábbiakban adjuk annak lényeges kivonatát:

A magyar országos bizottság nem szándékozik a Magyarországi és Horvát-Szlavon-Dalmátországi közti törvényen alapuló és tetleg fennálló közjogi viszonyt elmeleti fejtegetésébe bocsátkozni; erre annyival kevésbé van szakség, miután a horvát-szlavon országos bizottság üzenetének bevezetésében ezen viszony a fennálló törvények értelmében világosan és helyesen van körülírva és ez által már előre is ki van zárva az a félvés, mintha egyfelől Magyarország, másfelől Horvát-Szlavon-Dalmátországot közt a paritásnak oly neme léteznék, mint az a magyar korona országai és ő felségének a birodalmi tanácsban lépiestl királysági és orszámi közt létezik. Kijárja azt a filvevást az a tény is, hogy a monarchiának hivatalos czime: „Ausztria-Magyarország”, vagy „Osztrák-magyar monarchia”, a mi kétségtelenné teszi azt, hogy „Magyarország” és „a közjogi értelemben vett) „magyar” (elnevezés alatt szent István koránjának összes ágai, tehát Horvát-Szlavon-Dalmátországot is értetnek. Ezen országok törvényeinek szerint Magyarország szent koránjának egyik elválaszthatatlan részét képezik, mely a törvény által szabatosan megállapított ügyekre nézve saját külön autonómiával bír és külön territoriummal bíró politikai nemzetnek tekintendő, de közjogilag Magyarországhoz tartozik, azzal megoszthatlan államközösséget képez és a törvényben megállapított autonómiának körén túl, minden egyebekben ugyanazon tekintetek alá esik, mint szent István koránjának bármely más része. Ebből kifolyólag az 1868: XXX. t.-cz. 45 §-a azt rendel, hogy — miként a horvát-szlavon-dalmát orsz. bizottság üzenetben is helyesen idézte — a központi kormány Horvát-Szlavon-Dalmátországot területén ez országok külön kormányával egyetértőleg igyekezzen eljárni. De hozzá teszi a törvénynek ugyanezen szakasza — a mi a t. horvát-szlavon országos bizottság tizenhárom idézve nincs, — hogy e központi kormány „eljárásáért a közös országgyűlésnek, melyen Horvát-Szlavon-Dalmátországot is képviselvek, fe-

lőla lévő, intézkedési a horvát-szlavon-dalmát országos kormány és törvényhatóságok részéről szükségképm előmozdítandók, sőt a mennyiben a központi kormányt saját közegei nem volnának, általuk közvetlenül végre is hajthatók.”

Igazolja ezt a felfogást az 1868: XXX. törvénycikk 44. §-a is, mely szerint: „Horvát-Szlavon- és Dalmátországi érdekeinek képviselésé tekintetéből, ezen országok részére a Budapestben székelő kormányhoz egy tárcza nélküli külön horvát-szlavon-dalmát miniszter nevezeték ki, a ki szavazattal bíró tagja a közös miniszteri tanácsnak és a közös országgyűlésnek felelős”; igazolja a 45. §-nak az a része, mely midőn arról szól, hogy a központi kormány a Horvát-Szlavon-Dalmátországot területén követett eljárásáért a közös országgyűlésnek felelős, egyenesen rámutatott, hogy ezen közös országgyűlésen Horvát-Szlavon-Dalmátországot is képviselvek; pedig sem a tárcza nélküli külön horvát-szlavon-dalmát miniszternek létele, sem Horvát-Szlavon-Dalmátországnak a közös országgyűlésen való képviselése nem volna kellően indokolta, ha a központi kormány részéről Horvát-Szlavon-Dalmátországot területén tett intézkedésekért, bárki más volna felelősségre vonható, mint ez a központi kormány és bárki más vonhatná felelősségre, mint a közös országgyűlés. Ha nem így állna a dolog, a zavaroknak és ellenmondásoknak hosszú sora nyílnék meg, a mi pedig nem állhatott a törvényhozóknak szándékában. Ugyanis, ha ugyanazon — a központi kormány által tett — intézkedésért ezt a kormányt a magyar országgyűlés, de egyrészt mind a horvát-szlavon-dalmát országos kormányt az ottani országgyűlés felelősségre vonhatná, akkor megteremtődne, hogy ugyanazon ügyre nézve két egymással ellentétes határát keletkeznek. De megtörténhetnék az is, hogy miután a közös országgyűlés a maga tagjai, akik Horvát-Szlavon-Dalmátországot képviselik, a kiegyezési törvény 35. §-a szerint „személyes nyilatkozási és szervezési jogukat mindazon ügyek tárgyalásánál, melyek közöseknek ismertetnek el, szintén önállóan, utasítás nélkül lépjen ugy gyakorolják, mint a közös országgyűlés többi tagjai”, megtörténhetnék — mondjuk — az, hogy ha a közös ügyek körüli intézkedésekre nézve két felelősségi fórum ismertetnék el, a közös országgyűlés horvát-szlavon tagjainak szervezete esetleg ellentétben állhatna azon országgyűlés szavazatával, a mely őket kiküldötte. Ugy hisszük, ez oly képtelenség volna, a melyet semmiféle törvényhozás nem akarhatott és így a t. horvát-szlavon országos bizottság velünk egyet fog érteni abban a felfogásban, mely különben — amint kimutattuk — a törvénynek csak szellemén, hanem betűjén is nyugszik: hogy tudniillik a központi kormányt az igazságtelenség arra igyekezni, hogy Horvát-Szlavon-Dalmátországot területén ez országok külön kormányával egyetértőleg járjon el, de az autonóm ügyek körén kívül eső és a központi kormány által tett intézkedésekért ezen kor-

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája.

(Október 23.)

Hogyan girálták egy váltómat?

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Nem is váltós történet lesz ez, de politika. És nem a jelen politikája, a Kaulbars viselkedésének (vagy nem viselkedésének) politikai firtatása, de kalászedés a mult politicai tarlóján, egy patent hazafi busongása és öröme.

Öröme neki, s örömem nekem. De jó lesz mécsét gyújtani ebbe a sötétségbe. Hát Miska bácsival kezdem. Mert Miska bácsinak hívták. Volt ugyan más neve is, de ez csupán a váltókon forgott s elég azt tudni a váltóbírásioknak. Mi előttünk csak Miska bácsi volt. Miska bácsi, mert szerették. Sajátosága, hogy az etiquette végig recitálta, az egész nevet suttogta együtt, a szeretet meg úgy megnyesgeti, hogy a keresztvíz mellett szerzet név is amolyan kuszaán kerül s ezjára, egy szuszra.

S most, hogy ezúdig eljutottam, visszadézem kedves olvasóm emlékeztetésére azt a mozgalmat, mely a szélsőbal egyik fractiójának a delegatio kérdésében culminált (igy beszéltek, hogy némelyek szerint parlamentaris legyenek). A második, a mire vissza kell hivatnom az emlékeztetést, az: hogy valamikor megjárta Vadnay Andor az antisemita képviselő necrologiája az összes lapokat.

Ezek után térjünk a magam történetére. Egyszerű dolog. Váltóláz környékézet,

de nem olyan, a milyen ellen dr. Pozsgai is ír szívesen receptjét, de olyan, milyenre stemplis papirt kell venni s két hú barát önfeloldozása szükséges. Hogy no — mit toldomfoldom: giransokra tartottam hajtóradászatot.

Nem jött lövésre senki. A közel jövő rémes jelenetei tartották lelkemben az olvasópróbat. Nagy sor is az, mit e szóval fejeznek ki: váltóbéli kereset. Benne ki van fejezve a legnagyobb tragicum!... Az élet és költészet hányaszor regél erről, hányaszor sajtolja szemünkbe az igaz bánat könyűit!...

Nos, és én előszóbjában voltam e rémnek.

Nem írom le részletesebben állapotomat. A kik szenvedtek ilyen nyaralásban, azok tudják; a kik meg nem szenvedtek, minok azokat megkínózni ismertetésével.

Miska bácsira gondoltam, az sok váltót forgat. Benne van. Talán, talán...

Miska bácsiról tudtam a következöket, Először, hogy arany-ember (a váltókon ajkán született meg ez az epitheton), aztán rendit-hetlenül nagy negyennyolcas. Végig olvassa az összes nagylepedőjű lapokat, külön prae-numeral az „Egyetértésre.”

Ottl-on azt betűzi folyton. Tudja a kis ujján (már a mennyire az „Egyetértés” tudja) a politikai constellatiókat, s lábza hozza minden, mi, szerinte, a pártot elüti a győzelemtől.

Akkor nagy a veszedelem appellalja a szívességére, tán még ann-k sem írna alá, kivel estenden összetötegeti a két decit. Akadémuskodik, morog, rezignál ilyenkor.

Egyébként megbiznik embereiben. Azt tartja, hogy mert ő becsületes ember, hát

csak becsületes keresheti meg szorultságában. Ezt a hitet különben más is tartja.

Félve léptem be hozzá, bár előbb megolvastam a politikai helyzetét. Ha az örege a hazafiai bánat nohezedett, akkor az én ügyem is ugy dől el, hogy legalább is agyonút.

Ottthonos kényelemben találtam az öreget. Nagy feje bánatoson konyult az asztalra, az újság ugy borított be az asztalt, mint egy ünnepi asztalterítő. (No mert az nagyobb, mint a hétköznapi.)

Ijedten meredt fel, mikor elmondtam a „jó reggelt.”

— Gyere, gyere. Olvastad a lapokat? Nem? Hisz ez visszavonás, hisz ez mérenylet!

— Mi történt, szepetgem fel.

— Nagy dotog. Pártunk be akar menni, hova ugy-e? a delegatióba. Hisz ez jogfeladás, igazva van Sándornak (a maga hitbéli barátját már csak így szólítja) az az elvek szögére akasztása.

— De hiszen nem olyan komoly a dolog. Végre is: áll Buda, él magyar még! — A mi metaphora akart lenni, hogy hát Madarász meg Mocsáry is valami. Nem hagyják azok!

— Engem lesújt a dolog. Képtelenség az, ezért fáj oly nagyon. Nem voltam rá elkészülve, mint a hegyljai phylloxerára. Itt van lelkettől! Sok, sok... Olvastad, ami az én bánatomat így szaporítja, gondoltam el sötéten, majdnem sírva.

— Olvastad, itt van.

Elém terítte a nagy lepedőt, nagyot bökött azon a crimínális passuson.

Merengv. bámultam oda. Kis kinzó lidérczeként táncoltak előttem a betűk. Szemembe a kinzó nyughatatlanság önye gyűlt, azon megtört a sugár. Nem láttam én semmit.

Az öreg visszaesett a hallgatag melancholiába. Képzetele ott kalandozott a Sándor-utca körül, az enyém meg egy kis nyomorult papíron, melyen ijeszto úresség meredezett ott, hol Miska bácsi kövér betűinek kelle ölelkeznie.

Erőt vettem fájdalomamon, erőt a gyengeségem. Így nem maradhat. Meg kell lennie annak is, ami lehetetlen. Nézzük azt az átkozott entfelfiletet, mely plánumaimra küldetett egyiptomi csapásnént.

Olvastam. Eljutottam addig, hol az öngyilkosságok, meg a hymenhierek vannak tarka változatosságban, eljutottam a híreig. Semmi, semmi!

Nincs itt alkalmas materia, mivel a hazafii busongás reparálható lenne.

Egyzser csak a derű egyetlen sugara húzódt az arczomra. Azt olvastam a többi között, hogy Vadnay, kinek necrologiáját tegnap hozta a lap, nem halt meg. Él. Lássuk, lehet-e értékesíteni ezt a kincses bányát?

— Urambátyám, hiszen Vadnay!

— Bámom is én, hisz az mameluk.

— Dehogy, a másik, az Andorról van szó. Nem halt meg. Haszudtak tegnap.

— Mutasd, kapott a lap után az öreg.

— Itt van, itt van löktem hozzá nagy sírtve.

— Az a, ugy van. No ez megér egy pohár papagumgót. Koczinás. Jól vagyunk már, szagultott hirtelen gondolatom. Ha koczinunk, megszűnt a kri-

zis. Ha megszűnt a krízis, vivát a váltó. Ilyen végleteket se él minden ember. Előbb druck, most menyország.

— Tölts újra. Kis üstön fött. Nem száll a fejbe.

— Bátyám. ügyes-bajos ember vagyok, egy kis szívszégére instálnám, ez a váltó... — Jól van no, add elő.

Kipakoltam ezt szívépen előt, szinte reszkettem, hogy ezt cselekvém.

— Igyál addig.

Mire egyet ismét felhőrpenttettem, rendben volt a váltó. Az öreg „ad in visis” nyomkodta alá nevét a kövér kalamusával... Aki nem hiszi, tessék a „Kezesbanknál” utánna nézni.

Florica.

A Kumjasszin-család.

[19. Kölyt.] (Regény.)

Irta: Henry Gréville.

— Az „Aradi Közlöny” számára fordította: M. G. —

XVII.

Vasszilissza nem mutat hajlanóságát a férjhezmenetelre.

Ugyanaznap este Bochet kisasszonyt hívták a grófné szobájába. „Kedves Bochet kisasszony,” szólta a grófné, „mókabugomat nem sokára férjhez adni szándékozom. Mintán Vasszilissza most gyakrahan fog társaságba menni, mint unokanővére, az ön jelenléte nem nélkülözhetlen; a mai naptól kezdve tehát minden kötelességség alól feloldottnak tekintheti magát. Azt hiszem, nem szükséges hozzá tennem, hogy a meddig önnek maradni tetszik, szívesen lesz látva. „Szabad lesz Vasszilissza kisasszonyt sértáiban kisérnem?” kérdte a nevelő. „Nem. Ön teljesen szabad. Az esküvő

TÁVIRATOK.

Iff. gróf Andrássy Gyula képviselő-jelölt.

Budapest, október 22. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A csik-szeredai választókerületben az elhunyt Imreh Aurél képviselő helyére a szabadlevélű párt ifj. gróf Andrássy Gyulát léptette föl képviselőjelöltül.

Cseh Edúárd meghalt.

Budapest, október 22. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) Cseh Edúárd volt helytartótanácsos, később Baranyamegye főispáni helytartója, ki az alkotmányos időszakban több ízben volt a szerb egyházi kongresszusra kiküldött kormánybiztos, s csak a napokban mentett fel ez állásától, — tegnap 74 éves korában Vargán meghalt.

A cholera Győrött.

Győr, október 22. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) Itt újabb cholera-esetek fordultak elő.

N A P T A R.

Október 23. Szombat. Róm. cath. napt. Kap. János. — Prot. naptár. Szörény. — Görög-orosz naptár (október 11.) Pülep — Nap kel 6 óra 32 perc. Nyugszik 4 óra 55 perc.

Október 25. Aradmegyei törvényhatósági közgyűlése délelőtt 9 órakor.

H I R E K.

Arad és Vidéke.

A Falk Miksa képviselőnk fogadtatására alakult bizottság ma d. u. tartott ülését. A fogadtatásra nézve következőkben állapodott meg:

1. Október 28-án egy küldöttség megy a képviselő elé Csabáig, Rozsnyay Mátyás vezetésével; — a küldöttséghez a város polgárai közül bármely csatlakozhatik.

2. Az itteni pályaudvarban a rendező bizottság és a polgárság fogadja a képviselőt; az údvölzö beszédet Bing Vilmos polgártársunk tartja.

3. A képviselő hevonulása után a választó polgárság a „Fehér Kereszt” vendéglő termébe gyűl össze, hova 5 1/2 órakor a képviselőt egy küldöttség hívja meg, hol beszámoló beszédjét tartja meg.

4. A beszámoló után este 9 órakor ugyancsak a „Fehér Kereszt” termében a képviselő tiszteletére bankett lesz.

5. Másnap — péntek délelőtt és délután látogatásokat tesz és fogad, délelőtt pedig a „Fehér Kereszt” vendéglő helyiségében ebédel. Este megnézi a színházat a 9 órakor Wittmann Károly vendéglőjében fog vacsorálni.

6. Szombaton a déli vonattal elutazik.

Jekelfalussy Lajos belügyminiszeri tanácsos ur, kinek Aradra érkezett már jelentették, megvizsgálta az itteni csendőrséget, s hasonló czelből tegnap este Temesvárra utazott. A miniszeri tanácsos ur a csendőrségi laktanyát kissé szűknek találta, s emellett fogva már közelebről alkalmasabb helyiséget fogna keresni a csendőrség számára.

A járványbizottság tegnap este Sallacz Gyula polgármester elnöke alatt ülést tartván, dr. Darányi főorvos örömmel jelentette, hogy sem újabb betegedések, sem halálozások nem fordultak elő, mivel azonban a megyei kórház szigorú zárlat alatt áll, indítványozza, hogy a kórház természetű betegek részére egy megfigyelő ház szereltesse ki, hová a betegek orvosi megfigyelés végett elhelyezhetők legyenek. Hosszu pro et contra vita után a bizottság a megfigyelő hely létesítését elfogadja, s a járvány-kórház közelében erre alkalmas ház kibérelését a főkapitány bizza. A főkapitány azonban jelentése, hogy Kohn fakeskedő a cholera-betegek szállításiával foglalkozó egyének részére marospartit házát átengedni nem hajlandó, sőt ebben az esetben a többi fakeskedők fakeskedésük oda-hagyását jelentette ki, a bizottság e y lakható sátor föllállítását határozta el. — Az aradi őrsi vásár megtartatása iránti határozat a bétffön tartandó bizottsági ülésnek hagyatván fűnn az ülés véget ért.

Arad védőjének fiaért. Az Asztalos Sándor fiának konfianciájától Sallacz Gyula polgármester a következő sorokat vette: A budapesti naplapokban említették, hogy Arad város Asztalos Sándor az aradi bős fiát, Asztalos Emil haza hívását és honosítását eszközölni szándékozik. A honosításra vonatkozólag bator vagyok tudomására hozni, hogy a belügyminiszer Máramaros megye törvényhatóságával folytatott tárgyalás révén Asztalos Emil 1880-ik év mártius 7-én Máramaros-Sziget városi illetőségűnek elismertett és honosított.

A Kőlcsey-egyesület által rendezett természettani előadások elsejét tegnap tartotta meg Antolík Károly a lyceum termézet-tanai szertárában válogatott, többnyire hölgyekből álló közönség jelenlétében. Ezutal a délelőtti előadások, kiterjesztve elő-

nekre a törvény jogalapot nem szolgáltat, hanem hangsúlyozza azt az általunk is teljesen elismert elvet, hogy a közös kormány a törvény ily módon intézkedése nélkül is köteles, a mennyire csak lehet, Horvátország anyagi érdekeit előmozdítani.

A magyar országos bizottság kötelességének tekintette, ama panasz jogosultságát alaposan megvizsgálni és a tényállást hiteles adatok alapján kideríteni. Ezt egy pontos táblázatban teszi, melyből kiderül, hogy a magyar kormány a horvát utak és hidak fentartására még 1871-ben 341.326 frtot, 1884-ben fokozatosan beruházások mellett 470.033 frtot fordított s új építkezésekre is sokszor 100 ezer forintot meghaladó összegeket fektetett be. Kiderül ebből, hogy míg Magyarországon 2.290 lakosra és 466 négyzetkilométerre esik 1 kilométer állami út, addig Horvátországban már 1547 lakosra és 34.7 négyzetkilométerre esik ugyanannyi. Egy másik kimutatja a horvát folyamszabályozásra fordított összegeket.

A vasúti beruházások tekintetében szintén részletes kimutatás foglalkatja a jelentésben. Magyarországnak 1883-ban 379.759. Horvátországnak pedig 42.616 km. vasútja volt.

Egy kilométer vasút esik Magyarországon 34.2 négyzetkilométerre. Horvátországban pedig 40.6 négyzetkilométerre. Százezer lakosnál a kilométerkötszék aránya 50 : 44. Az utabbi vasúti építkezések Horvátországot még enél is nagyobb haladásban részesítették. A magyar bizottság elismeri, hogy Horvátország a vasutak dolgában még mindig hátrányban van, de az idő a különbséget ki fogja egyenlítőni s ez már folyamatban is van az új horvát vasutak építésénél.

A postát a magyar állam Horvátországban már is veszteségeket bírja csak fenntartani: 1868-tól 1885-ig az állam 2.077.522 frtot fizetett a horvát postára. A lélekszámot és területet véve föl, Magyarországot itt is csak igen csekély előnyben van.

A táviratknál ugyanezen számítás szerint a befektetés Horvátországnak 688 négyzetkilométerre, az 1868-tól befektetés 4.417.688 frtóból Magyarországra ezer lélek és egy négyzetkilométer után 267 frt és 13 frt esik, míg Horvátországra ugyanilyen arány szerint: 336 frt és 15 frt.

A horvátok panaszát szemben a magyar küldöttség táblázatban kimutatta, hogy nem áll, miszerint Zágráb, Károlyváros vagy Kőrös és Fiume közt magasabb volna a vidéji, mint Budapest és Fiume közt, hanem igenis magasabb az eszék—fiumei távolság a budapest—fiumeiakkal szemben a rövidebb távolság dacára.

Egyébiránt az országos bizottság azon anyagban van, hogy miután a tarifa-tételek azért is időnként a forgalom igényeinek tekintetbevétele mellett módosítandók és miután ily alkalommal, amennyire csak lehet, a birodalom összes részei teljesen egyforma figyelemben részesülnek, a horvát kiválalmak is komoly és jóakaratu megfontolás tárgyát fogják képezni.

A mi végé az a panasz illeti, hogy a Szerbiai kötétt szerződés értelmében az oda kivitt borknak adott kedvezmények csak a délmagyarországi vidéknek válnak javára, Horvát-Szlavonországot legfontosabb borvidékét, a Szereméget, pedig károsítják, a magyar bizottság figyelmezteti a horvátot, hogy e kedvezmények a határforgalom könnyítéséből eredő intézkedések természetesen kifolyása. A horvát bizottság ebbeli panaszát azonban kellő figyelemben fog részesíteni akkor, ha a Szerbiai kötétt kereskedelmi szerződés lejár és annak megújítása fog szóba jönni.

Budapest, 1886. október 12.

A magyar országos bizottság nevében: **Id. Szőgyény-Marich László s. k.,** elnök. **Falk Miksa s. k.,** előadó.

K ü l f ö l d.

A helyzet képe Bulgáriában. A Havas-ügyököség tudni veli, hogy a helyzetet illetőleg általában pessimistius a vélemény. Nincs különös remény, hogy a vizsly katonai intervenció nélkül elintézhető legyen.

A szomszéd szobában támadt gyönge zaj jelezte miss Junior megrézkedett és a két unokánövér lábbujjhegyzen suhant ászához.

Míg az angolnó azon csodálkozik, hogy a lányok ily korán lefeküdtek, ovatosan levetkőzött, Zina halkán így szolt társnőjéhez: „Mindez nagyon különös! Micsoda jelentősége lehet?”

„Ez a kezdet...” válaszolt Vasszilissa.

„Kezdet? Mit akarsz ezzel mondani?”

„Meg akarnak engem törni... De elmentállok, még ha összezuva kell is elbuknom!”

Zina melegen megszorította kezét. Egészen elfelejtette, hogy az ellenség — saját anyja.

XVIII.

Dimitrij arczul úti lusztinát.

Következő nap a grófné tudatta a fiatal leányokkal, hogy Bochet kisasszonyt elbocsátotta; a valódi okot nem említette. Azt mondta, hogy unokahúgát a férjhezmenetel gondolatához akarja szoktatni. Vasszilissa fejében végre menő forrongás az ő nézete szerint többet ért, mint a legjobb prédikáció. Elméletileg talán igaz volt, de a gyakorlat megkezdését készített számára.

Miss Junior értesülvén a történetről, bármennyire gyűlölte is vetélytársnőjét, becsületet és lelki meretes természetét zavarba hozta, azt híven, hogy talán ő az oka Bochet kisasszony távozásának. Ezért a két fiatal leány jelenlétében így szolt hozzá: „Reménytelen kisasszony, hogy a köztünk előfordult apró torzalkodásokat elfelejtette és meg van győződve, hogy én ártatlan vagyok azon okokból, melyek önnek e házból való távozását előidézték.”

„Ez fog nekem irni?”

esetekben a horvát nyelvhasználatát kötelező mindenikre nézve. De ebből nem következik az, hogy ilyen esetekben a magyar nyelv használata ki volna zárva, hogy azt a horvát nyelv mellett használni nem volna szabad. Sem a magyar kormány, sem a magyar országgyűlés e tekintetben szélsőségekig bizonyára nem fog menni; nem fogja ok nélkül, ott a hol nincs rá szükség, a két nyelvvel egyaránt közszolgálatot nehezkessé tenni; de hogy a magyar korona területének bármely részén, ha máskülöbben az egyik vagy másik nyelvnek törvény szerinti biztosított jogok éppéigben tartanak, a magyar nyelv ki volna tiltva, ezt a magyar országgyűlés soha el nem fogadhatná. Ez elvi szempontból illeto meg a magyar országos bizottság a t. horvát-szavon bizottság üzenetében a horvát nyelvre vonatkozó részét, illetőleg az e körül felhozott panaszokat. „A közös miniszterek vagy államtitkáriak — mondja a horvát-szavon országos bizottság üzenete — midőn átiratokat irnak az autonóm hatóságokhoz, nem levén melegegdedve a horvát szöveggel, fogadják a magyart is és vonatkoznak néveltek horvát nyelven aláírni, mely nyelven a Felsője írja alá a névet.” A magyar országos bizottság nincs abban a helyzetben, hogy ezen panasz jogosultságát elismerhetné.

Az 1868. évi kiegyezési törvény 37. §-a a főrendiházzal foglalkozván, a t. horvát-szavon országos bizottság abbéli kívánatának ad kifejezést, hogy miután a főrendiház átalakítása az 1885. évi VII. t. czikk alapján már megtörtént, szükséges volna, hogy az 1868. évi kiegyezési törvénynek 37. §-a a főrendiház szervezetenek módosításáról szolo törvényekhez alkalmaztassék. Eltekintve attól az alaki kifogástól, hogy a jelenlegi országos bizottságok semmi esetre sem volnának illetékesek a fennálló kiegyezési törvénynek bármely szakaszát módosítani, a magyar országos bizottságának meg kell jegyeznie, hogy nem oszthatja a t. horvát-szavon országos bizottság abbéli nézetét, miszerint a főrendiház átalakításáról szolo törvény a kiegyezési törvény említtet 37. §-ának módosítását tenné szükségesé. Ez a szakasz ugyanis azt mondja, hogy: „Horvát-Szavon-Dalmátország főrendei és azon egyházi és világi méltóságai, kik 1848. évi a magyar országgyűlés főrendiházában ülési és szavazati joggal bírnak, ezentul is hasonló joggal tagjai lesznek a közös országgyűlés felsőházának mindaddig, míg a ház más alapon nem rendeztetik.”

A törvény eme szakasza tehát egy oly határozománvt tartalmaz, mely bizonyos időhatárhoz van kötve, megnevezvén azokat, a kik a közös országgyűlés felsőházának tagjai azon időpontig, a míg a ház más alapon nem rendeztetik. Ez a rendezés már most megtörtént, az említtet 37. §. egyszerűen tárgytalan lett és hatályon kívül lép; ha pedig valamikor a kiegyezési törvény revideáltatnék, e 37. §. mint teljesen fölösleges, egyszerűen ki fogna hagyatni, mert hogy mi lép ennek helyébe és mi módon képviselteknek Horvát-Szavon-Dalmátországok a közös főrendiházban, az már nem tartozik többé a kiegyezési törvénybe, hanem ezt a kérdést a főrendiház szervezéséről szolo 1885. VII. t. cz. véglegesen megoldotta.

A nagy horderejű válasz a következő passussal végződik: „Ezeken foglaltatik a magyar országos bizottság válasza azon nagybecsű üzenetre, melyet a t. horvát-szavon országos bizottság hozzá intézni méltóztatott. Fogadja azt a tisztelt országos bizottság ugyanazon ószinte jó indulattal, a melyből a válasz a magyar országos bizottság részéről keletkezett és a mely reményt nyujt arra, hogy a netalán még fennálló nézeteltérések is későnös felvilágosítás után kiegyenlíthetők lesznek. — E tekintetből a magyar országos bizottság azt az indítványt bátorodik tenni: hogy a két országos bizottság közt a írásbeli zeneleváltás ne folytatassék, hanem a további tanácskozás szóbeli uton történjék, a mire nézve — ha a t. horvát-szavon országos bizottság ez indítványunkat elfogadhatónak tartja — a két elnökök lesz hivatalos a szükséges intézkedéseket megtegnni.

Ami a beruházásokat illeti, a horvát bizottság itt nem a kiegyezési törvényen alapuló követelésekkel lép fel, mert ilyen-

„Mi történt?” kérdé Zina, megjévedt az egészen elváltozott arcától, mely jóvaltekör a párnákról fölemelkedett.

„Kedves gyermekeim én elmegyek... már holnap. Férjhez akarják adni magút, Lissza; tudja már? Feleslegessé váltam... megyek. És mégis annyira szeretlek benneteket! Oh, kedves leányaim!”

A két leány a nevelőnővel együtt sirt. Zina hirtelen felemelkedett s így szolt: „Dimitrij beteg lesz; kimondhatatlanul szereti önt.”

„Azért nem akartam az ő jelenlétében semmit szólni. Legalább ha a grófné azt mondaná neki, hogy nem végleg távozik. Azt lehetne felhozni, hogy utazni megyek és ismét visszajövök.”

„Anyám nem fog beleegyezni e kis hazugságba”, mondá Zina szomoruan.

Lissza nem sirt. Az első ijedelmen tulcsven, nyugodt lett és a nevelőnő kezét fogva, ült.

„Talán szükségtelenül aggodunk; kezdé ismét Bochet kisasszonyt. Gyermekek hamar felednek; egy hét múlva Dimitrij aligha fog reám emlékezni.”

E gondololatnál könyei ujra megeredtek. „De meg fog minket látogatni?”

A grófné által megsértett nevelőnő nem akarta ezt megígérni; azonban hosszas kérdés után végre engedett.

„Kisasszony, adját lakozimát,” szolt Vasszilissa, a ki eddig alig szolt.

„Nem bánom. Minek?”

„Hogy megtalálhassam, ha szükségem lesz önre.”

„Szüksége lesz reám, kedves gyermeke? En, szegény leány miben segíthetnem?”

„Azt nem tudhatjuk... Tegye meg ezt a szíveséget.”

„Nagyon szívesen, gyermekek. Itt van... Én fog nekem irni?”

mány egyedül a közös országgyűlésnek felelős, tehát ilyen intézkedésekért a horvát-szavon-dalmát országos kormány felelősségre nem vonható.

Atmenve most már a tisztelt horvát-szavon országos bizottság üzenetében elősorolt egyes pontokra, ott mindonekeltő a horvát-szavon oszttályok kérdésvél talákozunk. A t. horvát-szavon országos bizottság úgy találja, hogy ezen oszttályok, a mint jelenleg, fennállanak, nem felelnek meg az 1868: XXX. törvényezikk 46. szakaszának, mely az üzenet állítása szerint ezen oszttályok szervezését rendeli el, — fejtegetése további folyamában pedig részletesen magyarázza azt, hogy — az ő felfogása szerint — mily czelből lett ezen oszttályok szervezése a kiegyezési törvény által elrendelve. A magyar országos bizottság nagyon sajnálja, hogy míg a horvát-szavon országos bizottság más tárgyaknál, midőn a törvényre hivatkozik, az illeto szakaszok szoszerintü elvégzedte idezte, ezt a 46. §-ra nézve tenni elmulasztotta. E mulasztást pótolandók, ime ideiktjuk az illeto szakasz szövegét: „46. §. Horvát-Szavon-Dalmátországok kívánatukra biztosítatnak, hogy a központi kormány mind a központi hivatalok horvát-szavon oszttályait, mind a nevezett országok területén működő közegeit, tekintettel a szükséges szakképzottségre, a mennyire csak lehet, horvát-szavon-dalmát honfiakból nevezik ki.” E szövegből világosan látható, hogy a t. horvát-szavon országos bizottság téved, midőn azt mondja, hogy a 46. §. a horvát-szavon oszttályok szervezését rendeli el. Ezen szakasz semmiféle szervezést nem rendel el, a horvát-szavon oszttályok feladatáról és jogköréről egy szóval sem emlékezik, hanem egyedül azt rendeli el, hogy a központi kormány a központi hivatalok horvát-szavon oszttályait, amennyire csak lehet, horvát-szavon-dalmát honfiakból nevezze ki. Tehát nincs arról szó, hogy ily oszttályok szervezessenek és miként szervezessenek, vagy pedig, hogy a kiegyezési törvény létrejöttéké fennálló horvát-szavon oszttályok átalakíttassanak, hanem egyedül arról van szó, hogy az ottani állomások horvát-szavon-dalmát honfiakkal töltessenek be.

Ami az államiszámszéketés a pénzüggyi közigazgatási biróságot illeti, a t. horvát-szavon országos bizottság maga beismeri, hogy az 1863. évi kiegyezési törvény ezekre a hatóságokra nem vonatkozhatott, mert ezek akkor még nem léteztek; tehát törvényes kötelezettség arra, hogy a hatóságoknak akár külön horvát-szavon oszttályok szervezessenek, akár horvát-szavon illetőségű egyének alkalmaztassanak, a t. horvát-szavon országos bizottság nézete szerint nem létezik és nem is létezhetik, mert ha valahol, úgy eme hatóságoknak első sorban a szakképzettség kell hogy döntő súlylyal bírjon. Midőn tehát a t. horvát-szavon országos bizottság azt indítványozza, „hogy e közös hatóságok egy egykénél, mint másikkal is alkalmaztassék Horvát-Szavonországból és ennek nevében annyi előadó, a mennyi a feladat teljesítésére szükséges”: erre a válasznak az lehet, hogy úgy az állam-számszékénél, mint a pénzügyi közigazgatási bíróságnál oly feladat nincs, a mely csak, vagy legalább másoknál jobban horvát-szavon illetőségű egyének által volna teljesíthető; valamint e hatóságok természetéből az is foly, hogy ott Horvát-Szavonországon nevében an egyáltalában tisztviselőket alkalmazni indokolta nincs; mindazonáltal a központi kormány, melyre nézve e tekintetben kötelezettség nem létezik, határozottan megígérte, hogy az e két hatóságnál megüresedő állomások betöltésénél is, a horvát-szavon illetőségű honfiakra méltóságnal tekintettel leerd, sőt a pénzügyi bíróságnál már ez idő szerint is egy ilyen bíróság fogalmazó alkalmazva van.

Az üzenet következő pontjaiban a t. horvát-szavon országos bizottság a horvát nyelvnek törvényesen biztosított jogait értelmezi, a törvény erre vonatkozó szakaszainak idézés mellett. A magyar országos bizottság e tekintetben szükségesnek véli, mindenekekeltő egy általános elvnek kifejezést adni, annak az elvnek tudniillik, hogy abból, miszerint közös ügyekben az idézett törvényeket ottan megjelölt határok közt a horvát nyelvet, hivatalos nyelvnek dekrétálják, csak az következik, hogy a törvény által megjelölt

napjára a sok szabad idővel rendelkező Adamovna Jusztina kísérhet Vasszilisszá.

„Ha tehát kegyelmességének nincs kifogása ellene, holnapután egy itt élő rokonomhoz fogok költözni.”

„Hogyan? ily hamar?” mondá a grófné, a ki még egy ideig szerette volna a nyilvánkút játszani.

„Arón pillanattól kezdve, melytől a grófnének nem tehetek szolgálatot, nem szabad vendégszeretettel visszaélnem.”

„A hogy tetszik, kisasszony.”

A grófné egy borítékot vett kezébe.

„Itt van a mivel önnök tartozom: fizetése három nappal előre. Előbb kellett volna értesítenem, lehet, hogy nem kap rögtön alkalmazást... Talán csak nem fog vonatkozásával megsértetni.”

Bochet kisasszony szótlanul meghajolt. A szobából tovoztában szive oly görcsösen összeszorult, hogy egy pillanatra kénytelen volt megállani. A grófné feléje fordult, azon hitben, hogy valamit mondani akar.

„Szabad időnkint a fiatal hölgyeket és Dimitrij urat meglátogatnom?”

„Hogyne. Ön azt látszik hinni, hogy elutazom? Mindig szívesen fogjuk látni,” szolt a grófné és kezét nyujtotta a nevelőnőnek.

Miss Junior nem volt otthon. Bochet kisasszony könyes szemekkel, elcsüggyenve jött a nagy szobába, melyben életének két évét töltötte el. Mikor a két fiatal leány őt halványan és majdnem sájtalan a szobába jönni látta, eleje rohantak és a karos székhez vezették. Az aggódo kérdésekre csak ennyit válaszolt:

„Semmi sem történt, csak a lábamat hibbantottam meg.”

Rosszulletének ürügye alatt lefeküdt és a két leány is behívta a komornákat, kik segítették a levelezésnél és ezek távoztával Bochet kisasszony ágyához sompolyogtak.

dását a föld delejes erejére és a különböző delejes hatásokra is. Előadását épp oly érdekes, mint tanulságos kísérletekkel fűszerezte, melyeket a közönség élelnek figyelemmel nézett végig. Közönségünknek sem számtalan-szor volt alkalma Antolik Károly könyved s a lakos közönség által is teljesen élvezhető előadását hallgatni, s így mi minden különben teljesen megérdemelt dícséret helyett most csak egyszerűen és újból felhívjuk a mulatva tanulni szeretők figyelmét a továbbra is rendkívül érdekesnek ígérkező természettani ciklusra.

A cholera átlása Aradon. A járvány tegnap is teljes zúnetet tartott. Sem újabb betegség, sem halálozás nem történt, az egyetlen cholerasbeteg állapota is örvendétes javulást mutat.

Egészségügyi intézkedés. Az Attila- és Ferenc-tereknek annyiszor kifogásolt tisztáltsága véget ért, az ott elszórt szemét nagyszempere elhordatott, mivel azonban a országos tisztasági előírásoknak megfelelően a töltés kiállhatatlan büzt terjeszt, a főkapitányság arra kéri a tanácsot, hogy az említett két terület jó vastag homokréteggel hintesse be.

Meghívó. Az aradi és aradvidéki tisztviselők f. hó 24-én d. e. 11 órakor sajtó helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, a melyre a kör t. tagjait tiszteltetlén hívja meg a választmány.

Ellenőrzési szemlék az aradi járásban. A katonai ellenőrzési szemlé az aradi járásban e hó 24. 25. és 26-ik napjain a városban, — a hűvös ellenőrzési szemlé pedig november 5. és 6-ikán a hűvös lakótelepében fog megtartani.

Tüdővészbeteg a járványkórházban. Tegnap kora reggel a Szt.-Pál-utca egyik csapszéke előtt egy kenyérsütő segédét találtak elterülve, — miután a megyei kórházba jelenleg beszállítottan addig nem lehet, míg constátálva nincs, hogy az illető nem cholera-beteg, mivel továbbá az illető baját senki nem tudja óvatossággal szempontból öt máskkal közös szállásra vitetni ismét nem volt tanácsos, és mert végre a barakkokhoz még eddig cholera-betegetől ment volt, a főorvosi hivatal rendelkezése megfigyelés végett idezállított, de már tegnap délután, miután megállapították, hogy az illető tüdővészben szenvedett a cholera-jelenségek egyáltalán nincsenek, orvosi utalvány mellett a megyei kórházba vevetett föl.

Csőd-ügy. Saly Dezső volt aradi kerekedő hitelezői a csőd-gondnokság által ma 9 órára vannak összehívva állandó csőd-választmány alakítás céljából.

Gyászjelentés. Bogdánffy Gyula makói ügyvéd elhunytól röviden már megemlékeztünk, most itt közöljük a család által kiadott gyászjelentést: Örv. Bogdánffy Gyuláné szül. Hegedűs Mariska a maga és gyermeke: Gergely, valamint az édes anyja örv. Bogdánffy Gergelyné és számos rokoni nevében fájdalommal jelentik Bogdánffy Gyula 18 év 18-án történt grázlos elhunytát. A felejt-hetetlenek hült tetemei f. hó 20-án d. u. 3 órakor fogták a róm. kath. szertartás szerint a Szt.-János-terti 2881. számú lakásban beszenteltetni és a makói sírkertben örök nyugalomra helyezni. A szertartás szentmisztéri-átadást f. hó 21-én délelőtt 8 órakor fog a makói római kath. templomban bemutatni. Áldás és béke lengjen hamvai felett!

Szalonkavadász aradi kicasszony. Az öreg Sziget Józsefnek van egy bohósága, a melynek egyik felvonásában Pálmai Ilka „fesch“ vadászöltözében tapsoltatja meg a közönséget. Ugyanezt a tapsot megérdemelte volna a minap egy aradi kicasszony is, a ki tullett még Pálmai Ilkán is. A vadászpuskát, melyet Pálmai Ilka csak kezesen forgat ujjai között, a kicasszony el is sűtötte. A kicasszony, a ki igen jó gazdaszony, a minap tanjai kertjűkben sétálva, egy nagyobb fajta madarat látott a kertbe leszállni. A kicasszony puskát ragadozó és rádurantott a madárra, melyet ragadozóknak gondolt. A madár csodálatos véletlenképen elterült a földön s a kicasszony diadalmasan kiáltott fel: „No, te sem falod ám fel többé a osírkémet.“ — Képzhetni azonban kellemes meglepetését, mikor kitűnt, hogy a ragadozóknak hitt madár egy gyönyörű erdei szalonka, melynek éppen most kezdődik a szezona. Nem is rosz dolgot, mikor a gazdaszony ilyenformán is dolgozik a konyhára.

Megfigyelő ház. A járványbiztosítók két előfordult eset alkalmából, midőn az utcán találtak betegeket, kiknél a betegség minősége constátálható még nem volt, a megyei kórházhoz szállították zárlat miatt kénytelen volt a ker. orvos az útszél álló barakk-kórházba szállítani, szükségessé látta egy oly megfigyelő ház létesítését, melybe az utcán talált, vagy szűk helyeken bizonytalan jellegű betegségben sinlők szállították arra az időre, míg orvosi megfigyelés alapján kipu-hatolható lesz az illetők betegsége, mely orvosi vélemény szolgálhatna aztán alapul arra, hogy az illető beteg vagy a megyei- vagy a járvány-kórházba szállíthatassék. Ily megfigyelő helynek lehetőleg a járványkórház közelében keres a főkapitány alkalmas házat; s ennek betegéről az illető kertületi orvos fog gondoskodni.

Megrémült fakeskedők. A cholera-betegek szállítására felvett 4 ember részére a főkapitány Kohn fakeskedőnek a Maros-parton levő kő házat akarta szállásul kibé-relni, mert közel esvén a városházához, szükség esetén azonnal kéznél lehetnének. Kohn első alkalommal havi 8 frt bérletért hajlandó is volt a házat átengedni s a mostani lakóknak mára a határidő is kitűzött a hur-czolkodásra. Tegnap azonban már Kohn más gondolt, ily kézzel a házat átengedni hajlan-

lónak nem mutatkozott, sőt a többi fakeskedőkkel együtt azt is kijelentette, hogy abban az esetben, ha a betegszállítók közelükbe szállítottatnának, még fakeskedésüket is oda fogják hagyni. Megrémültek egy kicsit.

Temetés. Ma délután 3 órakor kisérik ki örök nyugalomra örv. Vadányi József-nét, melyet birtokosaink egyik legte-kintélyesebbikének özvegyét. Béke poraira!

Elvesztett csikók. Szaberényi János kurticsi lakosnak e hó 17-én egy más-fél éves szép piros pejsikója elveszett. Benő János gyoroki székelynek meg ugyanaz nap egy 4 hónapos sárga csődör csikója vesztett el.

Hazánk és a főváros

Pauler arczképe. A műgyegetem tanárai elhatározták, hogy dr. Pauler Tivadar igazságügyi és egykori közköztisztviselő miniszter életnagyságú arczképet megfestetik. A képet a műgyegetem tanástermében helyezik el. A szükséges összeget egymásközt gyűjtik össze. A gyűjtést már megkezdtek és az eddig is szép eredményt mutat fel.

A cholera. A helyzet nem javult. A legutóbbi huszonegy óra alatt 30 újabb betegedés és 18 haláleset történt. A járvány ereje tehát már napok óta változatlan. Az újabb megbetegültek közt van egy joghallható is. A barok-kórházban 127 cholera-beteg fektűt s a hatósági intézkedések elégtelenségének sajnos bizonyítéka, hogy már megint nincs hely a betegek számára. Az új barak már annyira megtelt, hogy most a úrdőzsbéi kellett sürgősen berendezni kör-teremnek. A kórházigazgató azt javasolta a polgármesternek, hogy a vörhenyes betegeket szállítsák át a dologházi kórházba; de ezzel is csak mintegy negyven ágyat nyernek s a járvány mostani állása mellett két-három nap múlva megint csak nem lesz hely; a kórház-igazgató tehát újabb barak építését sürgeti. Remélhető, hogy ezental a szükséges intéz-kedéseket jobban végre fogják hajtani.

Küldöttség Kossuthnál. Kun-Félegyházról írják: Városunk képviselőtestülete e hó 17-én tartott rendkívüli ülésében elhatározta, hogy a Kossuth Lajos nagy hazánkfia részére készült — csinosan kiállított dispolgári okle-velet küldöttség fogja a turini remetének személyesen kiadni. A dispolgári oklevél Posner Károly Lajos budapesti műintézetében igen jó ízléssel készült. A két damasztelyem táblán ezüst ezíradák díszlenek Kossuth Lajos monogramjával és Félegyháza város cí-merével. Belül van az okirat szövege vastag velin papíron: az írás a calligraphia egyik legszebb terméke. Az okiratot a táblához selyemzsinór fűzi, a melynek végei ezüst tokba foglalják. Ebbé a tokba jó a város pecsétje. A kiutazandó küldöttség elnöke Dobák Ferenc adóügyi tanácsnok s alpolgármester lesz, szónoka pedig ifj. Kocsis Sándor városi és megyei képviselő, a ki nagy hazánkfianak dispolgárra lendő megválasztását in-dítványozta. A küldöttség fel fogja kérni Helyi Ignác osz. képviselőt, hogy a küldöttséget kalauzolja és Kossuth Lajosnak be-mutassa. A kiutazás jövő hóban megy végbe.

Titokzatos büntény történt a fővárosban a csütörtök virradó éjél. A magyar államvasutak Andrássy-uti igazgatósági épü-letében a három pisztolylovésre kiszaladt ház-beliék Imrek Pál és Ruscák József a ma-gyar-államvasutak malhagypentárjánál alkalmá-zott éjeli öröket az épület északi szárnyában vérokben fetrengve találták. Imrek néhány percz múlva meghalt, Ruscák pedig eszmélet-len állapotban volt, de később visszanyerte eszméletét. Kihallgatása alkalmával előadá, hogy jelzett szobában éjél fél 1 órakor az alvó Imrek felkeltése végett ment be s hogy ott nevezettel szótálatba elegyedvén, Imrek ott a helyszínen talált forgó pisztoly-lyal arczon lötte és hogy ekkor ő a folyosón a csengettyűhez szaladt, miközben még egy lövést hallott, mire a földre lefektűt. Tagadja, hogy Imreket ő lötte volna meg és állítja, hogy Imrek a második lövéssel öngyilkossá-got követett el. Mindketten a Rókus-kórházba vitték s Imrek holttestének orvostörvényszéki boncolása elrendeltetett. Ruscák rendőri őriz-et alatt ugyanott állapolták. Csütörtökön dél-előtt Zsarny Győző kapitány is megjelent a Rókus-kórházban és hosszasan kihallgatta Rus-sákot. Az éjél folyosóján egy rendő-r állott ágya mellett, nehogy öngyilkossági kí-sérletet kövessen el. Az esetet most következő-zőleg adta elő: Imrek Pál, kinek szolgá-lata éjfélig tartott, — tizenkét és fél óra-kor, miután Ruscák még akkor sem jelen-tkezett felváltásra, bement hozzá az orszo-bába és felkeltette. Ő öltözködni kezdett, mi-közben — állítása szerint — Imrek az ő fegyverét a sajátjával felcserélte. Ruscák azt visszakeré, mire Imrek a revolvert tokjából kivette, s magyarázatni kezdte, hogy az az ővé, mert csak egy golyó van benne. E közből a revolver elsűt s minthogy esőve Ruscák felvált fordítva, jobb füle mellé fordított. Erre Ruscák kifutott a riasztó cse-nyettyűhöz, azt megrázta, de midőn tovább akart menni, a folyosón fájalmában össze-roggyott. Ekkor hallott az orszóból még egy lövést s hogy aztán mi történt, nem tudja.

A kitoloncolt „gróf“ról. Hogy Pod-maniczky Aranka bárónő mily sok kellemet-lenségnek tette ki magát érdemtelven lovagja miatt, élénken megírja ezt egy eddig ismeretlen adat felderítése. A bárónő ugyanis is ismert nyilatkozatban bizonyos kényes dol-got is magára vett, esak hogy lehet-e le-nne tegeye Rédeyfl való elszakítat-tását. Pedig ama kényes vallomás nem ala-pult valóságon és — mint előre is látható volt — csak eszközépen használtatott és a bárónő kitanítást folytán vette szá-jába ama szavakat. Egy beavatott egyén bi-zonyítja, hogy ama vallomásban beismert in-tim-dolog már csak azért sem történhetett meg, mert az érintett megszokékor és az utazás alatt az illetők egy perczig sem vol-tak magukban, és Budapestre érkezükkor rögtön szétválasztva lettek. Az álgrof ugyanis akkor a vasútállomásnál várta a bárónét, ki kevéssel indulás előtt érkezvén meg, a „Nem dohánzó“ osztály közös coupéjába ültek. Történt azonban, hogy a bárócsalád egy le-közlevezetjé, — kit a bárónő személyesen

nem ismert. — ugyanakkor indult Pestre és velük egy osztályba szállt, sőt a következő állomásról táviratozott a szül-öknek. Ezek viszont a fővárosban időző fiatal Podmaniczky bárónak táviratozván, ez már a „London“ szálloda kapujában várta a fiatal párt, értesítve lévén, hogy azok oda fognak szállani. Amint a bárónő fiúve Rédey elé toppant, ez megrögtelve meghátrált, a bárónő pedig követé fiúveát a Sándor-utcai családi háza. — Ezt maga Rédey is utca-szélre el és így nem maradt egy kis fölt sem a bárónón, ki nyívs többet közzélatott sz-e-relme tárgyairt, mint a mire az érde-mes volt.

Agyonnyomta gyermekét. Megható eset történt csütörtökön reggel Pozsonyban. A várton lakó Slavenik Anna cipészné az éjél alvasközben reáfordult a vele egy ágy-ban fekvő kis leányára Annára és agyonnyomta. Reggel, a mikor fölébredt, hiába költögette gyermekét. E miatt oly kétségbe-sés fogta el, hogy felakasztotta magát az ajtó sarkára. Mire megtalálták, már halva volt. A szerencsétlen anyát és gyermekét egy koporsóba fogták tenni.

Rövid hírek. A fővárosi ta-nács elhatározta, hogy a közgyűlésnek aján-lani fogja a kiállítási reudrépület megvétele-t 5000 frton és a fővárosi pavillon fenntartásá-t. — A szerb püspöki zsinat királyi biztost Nikolas Sándort Karloviczon nagy ün-nepélyességgel fogadták. — Havazás volt múlt vasárnap Erdélyben s a fogarasi hegyé-séget a hó már egészen elborította. — A hont-i s zabad elvű párt hétfői gyűlésén a jövő képviselőválasztásra már megállapodtak három jelöltben, még pedig Ipolyvágyban Horváth Béla főbíró, Szalkán báró Nyári Belát, Németben Podhorszky Györgyöt léptetik fel. — Duná-pataj-on Sztics János csendőrhadnagy, tiz tagból álló tolvajbandát kerített kére, már egy évszázadokot a konyékban. — Phil-lo-xora jelenlétét constátálták a noégra-d-megyei Rétság és Nógrád községek határaitban s a szőlőket zár alá helyezték.

A nagy világ.

A czár élete. Csütörtökön egész nap rémes hírek keringtek Bécsben, melyek sze-rint a nihilisták merényletét követték volna el Sándor orosz czár élete ellen. A hír sze-rint Strauss Ede és egy odaváló bankház kaptak táviratokat, melyekben az volt, hogy a czárral valami nagy szerencsétlenség történt. Azt is beszélték, hogy a táviratok sze-rint a czár megöltette magát. Er-ről azonban se a külügyminisztériumban, se az orosz nagykövetségnél mitse tudtak. Este hét órakor az orosz követség atachéja látogatást tett több lap szerkesztésébe, s megkérdezte, hogy nem érkezett-e erre vonat-kozólag valami hír Pétervárról?

A szép markotányos. A legutóbbi insbrucki lövész-ünnepélyen, a királyi Felső-gének is feltűnt a kufsteini lövészegység markotányosja Zótl Teréz. A mult farsangon egy bécsi bán szintén általános feltűnést keltett. Már az insbrucki ünnepély után az a hír jár-ta, hogy a szép Rézi kezéért egy berlini hir-lapíró eseng. De akkor féltékeny demontik omlottak minden fekkor. És mégsem háruít el a tiroli lövészektől a bu. Zótl Teréz ugyanis e napokban kelt egybe Kufsteinban Scherl Agosttal, az elterjedt „Berliner Localanzeiger“ kiadójaival. A fiatal pár Berlinbe utazott.

A krumpli. Bécsben egy Tsinkel Fani nevű gesztenyesütő asszony háromszor kö-vetett el öngyilkossági kísérletet — krumplisütés miatt. Tsinkel Fani ugyanis gesztenye mellett krumplit is sűtött, ezért a rendőrség pénzbírságra ítélte, s mivel az nem volt be-hajtható, butorait lefoglaltatta. A nő, míg a hatóság emberei az első szobában végeztek munkájukat, a szomszédos szobába ment. Ide nem sokára férje is benyitott s nejét egy szegre erősített kötélen felakasztva látta. Le-vége, eszméletre hozta a már haladéki nőt, de az e alig hogy magához tért, mint egy örlüt ragadta ki magát apóloja karja közül, ült egyenesen a Dunacsatornának vége, hogy ott keresse azt, mit előbb meg nem talált, — de egy a parton álló kocsi szándékában megátolta. Ura egész váratlanul után tört az öt gyűrűkört körülvevő tömegben, s a Ferdin-and-hídről a Dunába ugrott. Alig hogy ez megtörtént, már meg is mentették, két hajós csónakjába emelte. Kórházba szállították.

Töke, munka és erő. A három té-nyező gazdaságos összehatására érdekes példa kínálkozik La-Roche szavajai városkában. Alig van kétezer lakosa, de azért másfél év óta villamos fény világít a be estekéntin a szerény utcákat. Nagyon ügyesen csinálták az ege-szet; minden kikerült hazulról. Egy helyi patak szolgáltatja a nyers erőt a gép mozgatására; egy lakatos csinálta a gépet s beren-dezést; egy levél ördő pedig odaadta megta-karított tőkéjét, a mi épen elég volt a költségek-re.

Megbotzott igazgató. Botránys eset fordult elő szombaton a szentpétervári tech-nologiai intézetben. Két tanuló ugyanis át-bárgta a vizsgálati szabályokat, a miert meg-büntették őket. Ennek következtében felbiz-tatták társaikat s elhatározták, hogy az inté-zet igazgatóját Iljin államtanácsost insulálni fogják. Midőn az igazgató szombaton az igaz-gatósági ülésből kilépett, a felbujtogatott ta-nulók körülvették s a két megbüntetett, bot-tokkal támadták meg. Iljin az ütésektől beteg. Az egész jelenet igen rövid ideig tartott. A kolompokat azonnal letartóztatták s az egész ügyről a hatóságoknak és a czárnak jelentést tettek. A czár megparancsolta, hogy szigorú vizsgálatot tartassanak, egyáltalán részvétet fejezte ki az igazgatóknak. A tartóztatott tanulók azt állították, hogy a botránny azért idézték elő, mert remélték, hogy ez által a vizsgálati sza-bályok megváltoztatását fogják kiereszkölni. Az intézet nihilista hírből áll, de a sajtóbi-róság megtiltotta az újságoknak, hogy ez esetről valamit írjanak.

Ahol még ez is van. A szultán fő udvari boldogja, Hamza efendi, az edinburghi herceg konstantinápolyi látogatása alkalmá-ból olyan maskaráságot mutatott fel felséges urának, a mely nem igen bizonyítja azt, hogy

a török udvar valami nagyon szívesen látta volna az angol királynő fiát és unokáját. Tud-valévő, hogy a szultán „betegsége miatt“ négy napig nem fogadta az angol hercegeket. De az kevésbé tudatik, hogy az este, mikor végre megvolt az audientia, Hamza efendi kifigurázta a Jildiz-kiosk vendégeit. Nagy bolond kokkasz ángliusz turistáknak öl-tözve, rengeteg kúrtokállással és homlokig érő fattermőderrel, beszaladt a szultán ter-mebe, egyre azt kiabálva, hogy „han du ju du“, aztán körülánczolt a szobában, kezetszorított mindenkiel s mielőtt a társá-ság magához térhetett volna a meglepetés kacszájából „goddam, ill rájt!“ ordítás közt kibukenczezt az ajtón. Az angol hercegek-nek fulébe ment ez a comedia, és valószínű, hogy nem igen derültek fölőtte.

Rövid hírek. A királyi Fel-ség ée szerdán hosszabb kihallgatáson fogadta Kállay Béni közös pénzügyért, gróf Tassafe osz-trák kormányelnököt és Dunajevsky osztrák pén-zügyminisztert. — A gráci egyetem vegytani intézetében szerdán robbanás történt, melynél dr. Hausmaninger asszisztens és egy szolga megsérült. — Pénzszükség től tartanak a bécsi piacon s félnek, hogy a hó végén fizetési zavarok lesznek az üzletvilágban. — Gőre z b ő l nagyon szomorú hírek je-lentenek a vasárnapi felhőszakadás által okozott pusztításról; a környék egész növényzete megsemmisült, a kár igen nagy. — A be-rlini Liszt-ünnepély tiszta jövedelme kétezer márkát volt s ez összeget elküldték a weimari Liszt-alap javára. — Az orosz tr ó n ő r ő k ő s, mint szentpétervári orvosi kö-rökben beszélik, gyógyíthatatlan beteg.

S Z I N H Á Z.

— Okt. 21.

„A vasgyáros“

E színmű tavalyi hét előadása után, melyek közül hatban Kissné asszony játszta Claire szerepét, a mai csakugyan főléleges volt. Az előadás olyan benyomást tett ránk, mint valamely halvány és rossz másolat látása egy eleven, művészi és szabatos reproductio után. Nem akarjuk a tavalyi Vasgyáros-elő-adásokat rendkívüli felmagasztalni: azokban is volt hiba és fogyatkozás elég. De a mai látva, azt kell hinnünk, hogy tavalyi túlságos szigorú mértéket alkalmaztunk volt: az idén pedig mintha optikai csalódás tévesztéi vala meg ítéletünket, midőn a társulat megizmo-sodását jó előre és annyit örmömel constátáltuk. Igazságtalan lenne Cz a n y u g a k a. Clairejét összemérni a Kissné asszonyval; de minden összehasonlítás mellőzése is, e szerep nem tartozik azok közé, melyekkel a kiasz-szony, művészi fejlődésének jelen stadiumá-ban, sikerrel próbálkozhatik.

A modern francia dráma erőszakos, izgató scenáival sokkal nagyobb mértékben ki-vánják a fényes külső tulajdonokat, az erős physiqueot, terjedelmes hang-ská-lát és minden benyomást élénken tükröz-ő arcot, semmint „zanuga kiasszonyok kátségtűvel figyelem méltó és sokat ígérő tehetséggel, legalább ez idő szerint, az-akat pótolhatnák. Innen van, hogy alakításában a korvonalak elmosódtak, a színeses bágyadt volt: az egész alakban hiányzott az a meg-döbbentő erély és törhetlen büszkeség, az a viharként tomboló szenvedély, s az elfojtott nyugalom, melyben érezni a forró vér lükte-tését. Megtaláltunk bizonyos conventionalis külsőségeket, tagjelésben és hanghordozásban, de nem egy folytonos, megszakatlan egé-szet, melyen felfogva, átérve, és hatalmas vonásokkal, teljes világításban állítva szem-nélk elő. Az egész nem volt több jóskaratu kísérletnél, s a tanulság, melyet a kiasszony, egy hiszszük, maga is elvont belőle, az, hogy maradjon egyelőre oly szereplőben, mely temperamentumának és fejlettségének jobban megfelel.

Derlay szerepét Peterdy ur rögtö-nözöte, mert alakítását más név alig illeti meg. Nem is szólnék arról, hogy elég sűrűn akadozott s figyelmeből kelletlenül nagyobb részjuttott a sugárnak, ki ezt a figyelemet a legnagyobb szíveséggel méltányolta is. De az meglepett bennünket, hogy, értelmes szí-nész létére, a pointeket, melyek a regényből királogatva, a színműben mintegy centra-trálva vannak, szinte kivétel nélkül eljették, lemondva az által a legbiztosabb hatásokról. A harmadik felvonás végjelése egészen el-vesztett ránk nézve, Peterdy játéka miatt, ki nem a kellő nyomatékkal és éllel vágta oda Bigny hercegnék e jelentős szavakat: „A mit Derlay-nál asszony tesz, az jól van téve.“ A nászéji scena első felében nagyon édesek volt, aztán egyszerre átcsapott a legerősebb furiosóba, úgy hogy a néző közönség gondol-kozóba esett szegény Derlay elméleti állap-otán, különösen midőn „kikéri“ nejtől, hogy jó lesz a botránny kerülnie, s teszi ezt olyan édesékes hangon és kifogástalan pi-rouette kísérettel, mintha csak azt mondaná: „Asszonyom, szabad kérnem az utolsó né-gyeresz“

M a k ő M o u l i n e t - j á t l á t v a, sokszor eszünkbe jutott M o l n á r, kinek az együttűt, te-segő és fontoskodó parvenu egyik legjobb alakítása volt. Makó egyáltalán nem tudta eltalálni a szerep alaphangját s a pointiro-zása szintén keveset értett.

A többi szereplőről, H u n y a d y Margiton kívül (Athénaüs), aki most is a feladat szin-vonlán állt, nincs mit mondanunk. A ház megtelt. G.—s. — Erdőkes udonságok kerülnek szinre közelebből az arad városi színházban. K r e s s e n y i szinigazgató buzdalma e tekintet-ben nem ismer szünetet és igyekszik a közönség igényét minél inkább kielégíteni. Ok-tóber 28. és 29-én a pompás francia vig-játék „A párisi“ kerül színpadra kétszer egymásután, november 5., 6. és 7-én „A z z i g á n y b á r ó “ Jókai-Schnitzer e nagy híre vergődött operetteje tartja végre bevonu-lását az aradi színházba. November folyamán még a S a r d u „D o r a - j a, ez a pompás dráma, és a F e k e t e d o m i n o“ kerülnek szin-re. Mindegyik megannyi vonzó.

Szerkesztői üzenet.

Felkérés folytán kijelentjük, hogy a Reiner Adolf és Berger Bernát közt az utóbbinak lakásán le-folyt eset alkalmával B u n d H e n r i k városi főszámvérvő ur nem volt jelen.

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos piaci árak Aradon.

— Október 22. —

1. Gabbanemlék: tiszta buza legnehezebb 8 frt 20 kr, közép 7 frt 80 kr, kétszeres legnehezebb 7 frt 60 kr, közép 7 frt 40 kr, arpa legnehezebb 6 frt 50 kr, közép 6 frt 40 kr, zab legnehezebb 5 frt 90 kr, közép 5 frt 80 kr, retek-repce legnehezebb — frt — kr, új kukorica 4 frt 70 kr mkint.
2. Liszt: legfinomabb 0-as 18 frt — kr, legfinomabb 1. 17 frt 40 kr, zsemlye 15 frt 60 kr, fehér kenyér 14 frt — kr, fekete kenyér 11 frt 40 kr, rozs — frt — kr, tengeri — frt — kr mkint. Dara tiszta bu-zából 18 frt 80 kr, Arpakkás 16 frt 20 kr mkint.
3. Hűvelyesek: borsó 13 frt 20 kr, bab 11 frt 20 kr, lencse 13 frt 40 kr, köleskása 13 frt 20 kr, bur-gonya 4 frt — mkint.
4. Széna: 1. kötött legjobb 5 frt 20 kr, közép-szerű 5 frt — kr, kötetlen: legjobb 5 frt — közepesű 4 frt 80 kr egy mázsa.
5. Kötött vagy ágyi szalma: legjobb 2 frt 50 kr, közepesű 2 frt — kr, egy mázsa.
6. Takarmányszalma: legjobb 2 frt 50 kr, közepesű 2 frt — kr, egy mázsa.
7. Alomszalma: legjobb 1 frt 80 kr, közepesű 1 frt 60 kr, egy mázsa.
8. Fa: bűk 3 frt 15 fr, cser 3 frt 15 kr, szifla 3 frt 10 fr, fenyő 2 frt 50 kr, egy köbön.
9. Hus: marha 52 fr, borjú 60 fr, disznó 50 kr, juh 40 kr; disznószőr 60 kr, szalonna 60 kr, vaj 1 frt —, olvasztott vaj 1 frt 30 kr, egy kilo.
10. Gyövesek: Borszez 40 kr, tej 10 kr, fehér ő bor 30 kr, fehér új bor 20 kr, vörös ő bor 80 kr, vörös új bor 60 kr, ezet 6 kr, pálinka (szilva) 30 kr, sör 28 kr egy liter.
11. Zöldség: Kel (Kohl) 12 kr, kalarábi (Khole-rabi) 12 kr, vrees vagy cseklérpa 12 kr, sárga-vagy murekora 14 kr, vereshagyma 10 kr, fokhagyma 14 kr, ezeller 12 kr, petrezselyem 12 kr, pastinák 20 kr, leveles-zöldség (Suppenkräuter) 14 kr, tojás darabja 2 kr, bors 1 frt 10 kr, paprika 80 kr kilogrammonként, paradicsom 20 kr, saláta 6 kr, 100 gorka — kr.

Szemeszlet.

(Október 22.)

(B.) Készaru nagyban 26.25—26.50, ki-csinyben 27.—, hordó nélkül per 100 li-ter %.

Budapesti gabnatörsde.

(Okt. 22.)

Gyenge kivétel, mérsékelt vételkedv, lanyha irányzat, 15,000 mm. forgalom, meghatáro-zott árakkal. Őszi buza 8.69—8.71, tavaszi buza 9.08—9.10, új tengeri 6.20—6.22, ta-vaszi zab 6.61—6.63, káposzta-repce 11.87 12.—.

Budapest, október 22. (Az „Aradi Közlöny“ eredeti távirata.)

Az esti törsde zárlati árfolyamai: Magyar arany-árjadék 103.52, magyar papírárjadék 92.55, magyar hitelbaur 288.—, osztrak hitelbaur 279.90, London 125.35, Páris 49.45.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és értéktörszden 1886. év októberhó 22-én.

Magyar aranyárjadék 6 sz.	103.60
Magyar aranyárjadék 4 sz.	103.60
Magyar papírárjadék 6 sz.	92.55
Magyar vaueti kölcsön	151.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1. kib.	99.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	115.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	104.25
Magyar földterhermentesítési kötv. záradék	104.25
Femes-bánási földterhermentesítési kötvény	104.25
Femes-bánási földterhermentesítési kötv. zár.	104.25
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	104.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	104.25
Magyar szőlőszarmaváltási kötvény	98.50
Magyar nyeregmény-sorsjegy-kölcsön	121.—
Tiszasabályozási és szegedi sorsjegy	124.25
Osztrak járadék papírban	33.10
Osztrak járadék ezüsterben	83.75
Osztrak járadék aranyban	114.50
1880-iki osztrak államsorsjegy	138.50
Osztrak-magyar bankrészevény	365.—
Magyar hitelbaurrészevény	288.—
Osztrak hitelbaurrészevény	280.25
Cs. és kir. arany	5.90
Észt	—
20 frankos arany (Napoleon'or)	9.91
Német birodalmi márká	61.35
London (3 havi váltókért)	123.53
20 márkos	12.24

IDEGENEK NEVSORA.

(Október 22.)

Fehérkereszt-szálló. Gróf Toroczkay N. birt., Gy.-Fehérvár. Földes Győző birt., Pozsony. Jekell-Lussy Lajos. Miniszteri tanácsos, Bpest. Klement M. keresk. Lippa. Lösch E. Adler J. Hutt J. keresk., Bécs. Salomon N. Schwarz E. Bauer P. keresk. Bpest. Feininger M. Fürst K. utazó. Bpest. Tüchenger-szálló. Gergely Gyula birt., Königshof. Vikol Sándor, birt., Pécska. Beer J., magánzó, Pécska. Csillag Gyula, utazó, Bécs.

Arad városi színház.

Folyó sz. 22. 1. kislehetet. 20. szám.

</

BUDAPESTI TŐZSDE.

Október 21.

	Pénz	Arú
M. kir. aranyár. adóment. 4%	103 80	104 10
" papíráradék adóment. 5%	92 80	93 10
M. vasúti köl. 120 frt o. é. (300 fr.) 5%	151 50	152
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	151 50	152
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	100	100 50
M. 1873. kel. ár. v. ez. (els.) adóment. 5%	127 50	128 50
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	115 50	116 50
M. kir. nyereség-kölcsön 100 frt 50 frt drbjá	121	121 50
Tiszai és szegedi kölcsön 4%	124 25	124 75
M. k. földtm. kötvények 5%	104 25	105 25
" rad. 5% 1867. zá.	104 25	105 25
M. k. földtm. kötvények 5%	104 25	105 25
" rad. 5% 1867. zá.	104 25	105 25
M. k. földtm. kötvények horvát-ors. 5%	104 25	105 25
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104 50	105
" erdélyi jelz. urb. vk. (100 forint) 5%	98 50	99
Szőlőszemavált. kötv. (100 frt) 5%	98 50	99 50
Pest város kölcsöne 1870. évből 6%	106	106 50
" 1871. évből 6%	109	110
Budapesti f. 1880. kölcsöne 6%	101 25	102
Budapesti bankegys. részvényt.	101 25	102
Magy. ált. hitelbank	289 50	290
Magy. jelz. hitl. II. kib. in. elismv.	139	139 50
Magy. lez. és pénzváltó	97 50	97 75

	Pénz	Arú
Magy. orsz. bank részvény-társaság	—	—
Osztrák hitelintézet	280 50	280 70
Osztr.-magyar bank	865	870
I. magyar iparbank	149 50	150 50
Pesti keresk. bank	653	655
Bécsi bizt. társulat	207	208
Bécsi élet- s jár. bizt. társ.	310	220
Első magy. általános bizt. társ.	3120	3140
Fonciere pesti bizt. társ.	68	69
Magyar-francia bizt. társ.	196	197
Pannonia viszb. társ.	855	870
Concordia malom	472	480
Első budapesti malom	1120	1140
Erzsébet malom	218	219
Hengermalom	590	600
Luiza malom	290	295
Molnárak és sütők malma	385	390
Pannonia malom	790	810
Viktoria malom	250	260
"Adria" m. tengeri hajóz. részv. t.	—	—
Alföld-fümei vasút 5%	188	189
Báttaszék domb.-zakány vasút 5%	180 50	181 50
Déli vasút 5%	109	110
Északkeleti vasút 5%	172 50	173 50
Erdélyi vasút 5%	185	186
Győr-sopron-ebenfurti vasút 5%	—	—
Kassa-oderbergi vasút 4%	150 50	151 50
Magyar galicziai vasút 3%	175 50	176 50
M. ny. v. (sz.-győr-grázi vasút 3%)	179 50	171 50
Osztrák államvasút 3%	241	242
Pécs-bacsi vasút 3%	—	—
Tisza-vidéki vasút 3%	250 50	251 50
Osztr. dunagőzhajózási társ. 3%	375	380

	Pénz	Arú
Pesti közuti vaspálya	467	469
Pesti közuti vasp. élvezet jegyek	265	270
Budapesti III. ker. takarékp.	90	—
Országos központi	500	505
Pesti hazai első	7600	7650
Egyesült Budapest fővárosi takp.	445	450
Magyar ált. takarékp. részvény	80 50	81
Alagut	148	150
Általános waggon kölcs. társaság	73 50	75
"Franklin"-társulat	206	208
Gauz és társa vasó. és gépgyár	800	810
Gschwind-féle szeszgyár	370	375
Gyapjuu. és biz. I. magyar	265	270
Keresked. épülete	650	—
Könyvnyomda "Atheneum"	550	—
Pesti	1190	1140
Köszénb. és téglagy. (Drasche)	240	242
Nemzetközi waggon-kölcsön.-részv. társaság	71	73
Pesti építő-társaság	—	—
Rimamurány-salgótarj. vas. rtsz.	86	86 50
Salgótarjáni köszénb.	150	152
Schlick-féle vasó. és gépgyár	157	188
Schlick-féle vasó. és gépgyár II. kib.	—	—
Serfőzde első magyar	890	900
Sertészlialó	295	300
Sósuti kőbánya	—	—
Spodium- és csontlisztgyár	175	—
Szálloda-részvénytársaság	105	106
Tégla- és mészegető ujlaki	181	183
Török dohányrészvény	54 50	55
Gőztéglagyár kőbányai szelvé. délki.	250	252
M. jelz.-bank ny. kölcsönkötv. 5%	102 50	103

	Pénz	Arú
Záloglevelek.		
M. földhitelt. papírrérték 5 1/2%	100	101
" " " " 5 1/2%	101	101 50
" " " " 4 1/2%	99 25	100
" " " " 5%	128	129 50
" jelzálogbank . . . 5 1/2%	102 50	103
" " " " 5%	101	101 50
Kisbirt. orsz. földh.-int. . . 5 1/2%	101 25	101 50
Osztr.-magyar bank o. é. . . 5 1/2%	101 50	101 75
" " " " 4 1/2%	101 50	101 80
" " " " 4%	98 20	98 45
Pesti keresked. bank . . . 6%	102	102 50
" " " " 5 1/2%	101	101 50
" " " " 5%	101	101 50
Albina tak. és hitelint. . . 6%	100 50	101 50
Elsőbbségek.		
Budapesti lánchíd . . . 5%	106	106 50
Lloyd- és tőzsde-épület . . 5%	99 50	100
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorj.	9 92	9 93
Osztrák vörös kereszt-egylet .	14 50	15
Pénzmekek.		
Cs.-kir. arany (vert)	5 91	5 95
Cs.-kir. arany (kör)	5 91	5 93
Osztrák-magyar 8 frtos arany .	9 91	9 93
20 frankos arany	9 91	9 93
Osztrák és magyar ezüst	—	—
Német birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	61 35	61 45
Ném. bankp. 100 ném. bir. márkáért	61 35	61 50
Amsterdam 100 hollandi frtért .	103 25	103 50
Páris 100 frankért	49 40	49 50
Svájci pénziarcok 100 frankér.	49 35	49 45
London 10 font sterlingért . . .	125 20	125 50

6241—1886.

Visszarverési hirdetés.

Közölni tétetik, hogy a ménes-szt.-annai kincstári uradalomhoz tartozó csicsér-mondorlaki

italmérési-jog

1886. évi november 1-től 1889. évi október 31-ig terjedő 3 évi bértartamra leendő haszonbérbeadás végett az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál (Deák Ezerécz-utca 33—34 sz.) 1886. évi október hó 30-án, délelőtt 10 órakor Kaufmann Sámuel és fia kárára és veszélyére visszárverés tartatik, melyre bérleti szándékúak 10 százalék bánatpénzzel ellátva, meghívottnak.

Kaufmann Sámuel és fia ezen visszárverésből kizártnak.

Kikiáltási ár évenként 1190 frt.

A feltételek a hivatalos órákon az irt helyen megtekinthetők.

Arad, 1886. október hó 19-én.

M. kir. államjószágigazgatóság.

650—53

120,000 frt főnyereménnyel.

Már november 1-én

ELSŐ sorsolása

BAZILIKA sorsjegyeknek.

Eredeti SORSJEGYEK hivatalos árfolyamon és részletfizetésre is kaphatók a

Pesti magyar kereskedelmi bank

VÁLTÓ-ÜZLETÉBEN

651—1 Dorottya-utca 1. szám.

WEILER R. M.

Arad, Hermann-udvar, főtér 14,

ajánlja ujonnan érkezett, dus választékú asztali és függőlámpáit.

Majolika disztárgyakat honi és angol gyártmányban.

Thea, kávé, mocca- és étkezészeteket.

China-ezüst tárgyakat legfinomabb és legesimiosabb kivitelben.

685—6.16

Vasbutorokat.

Tűzieszközök, fakosarak és kályhaellenzőket. Mindenemű háztartási és konyhaeszközök legjutányosabb áron

WEILER R. M.-nél

Arad, Hermann-udvar, főtér 14.

Ugyanitt egy jó erkölcsű fiu tanulónak fölvetetik.

Árverési hirdetés.

Solymos község tulajdonát képező „Kleucza” nevű és 25—26. sz. vasúti órházak között lévő kőtermés (kőbányák) f. é. októberhó 30-án, d. e. 9 órakor a solymosi körjegyzői irodában megtartandó nyilvános árverésen egy vagy több évre haszonbérbe fog adatni.

Solymos, Aradmegye, 1886. okt. 20.

Papp Gábor, körjegyző.

649—33

40 éven át kipróbált

Anatherin szájjvíz

Dr. POPP J. G. cs. kir. orvosától.

Bécs, I., Bognergasse 2.

Orvosi bizonyítványok:

Prof. Oppolzer, kiérdemült rector magnificus, professor a cs. kir. klinikán Bécsben, cs. kir. udv. tanácsos stb. Megvizsgáltam az ön Anatherin szájjvizét s azt ajánlásra méltónak találtam.

Prof. Drasche, a valódi Anatherin szájjvizet, orvosi gyógyostályán a csász. kir. kórházban kísérletileg alkalmazta, s azt igen czélszerű és kitűnőnek nyilvánította.

Dr. Kainzbauer, cs. tanácsos, érdemült professor, én a Popp-féle Anatherin szájjvizet betegeknek felette nagy számánál, száj- és fogbetegségeknek rendkívüli jó sikerrel alkalmaztam, miután annak vegytiszta alkotását meg vagyok győződve.

Még az idült hurutoknál is felettebb jó hatással van a megtámadott száj, torok és gége részének a Popp-féle Anatherin szájjvizel való megerintésnek.

Professor Schnitzer a Popp-féle Anatherin szájjvizet a száj, nyak és a torok-ür betegségeinél mint szinte a foghuz betegségeinél mindenkor a legnagyobb sikerrel alkalmazta.

E kitűnő tulajdonságainál fogva mindenütt méltán kiérdemelt elismerésben részesülő Popp-féle foszterek valódi és friss minőségben kaphatók.

Kaphatók:

Aradon: Schiffer Adolf, Rozsnyay Mária, Ring Lajos, Kiss István és Győző Kelemen gyógyszerészek, uraknál, Tócsa F. és társai, Elia Armin, Tócsa F. és társai, Ernő Gyula, Maros Gyula és Marx Adolf urak kereskedésében.

Uj-Arad: Ternágyó Caszár gyógyszer. — Gyula: Östley István és Winkler gyógyszer. — H.-M.-Vásárosok: Bernatky C. gyógyszer. — Bereczk F. gyógyszer. és Kis Gyula gyógyszer. — Békés: Horváth Gyula és Laurenszky S. gyógyszer. — Siklós: Petrácz S. és Dobó István gyógyszer. — Hatföld: Cretter gyógyszer. — Baja: Poller-mann gyógyszer, Osliger C. gyógyszer. és Sükösd L. gyógyszer. — Nagy-Kiskun: Reichold és Bretner R. gyógyszer. — Pécska: Stiller Ágoston gyógyszer. — Nagylak: Lenhardt gyógyszer. — Sigmánd: Csiky gyógyszer. — Pankola: Tanti gyógyszer. — Orosháza: Medvecsky gyógyszer. — Sárköz: Trajanovits gyógyszer. — Nagy-Sz. Miklós: Maly J. gyógyszer. — Szeged: Kovács gyógyszer. — Szentes: Dosa B. és Várdi L. gyógyszer. — Szabadka: Brenner F. gyógyszer. — Jók K. gyógyszer. és Miskolc: Pöschel gyógyszer. — Hódmezőkövesd: Lippa: Van József gyógyszer. — H. Kézdivásárhely: Lányi M. gyógyszer. — Nagyvárád: Jankó J. és Husella M. gyógyszer. — Haisa: Novák gyógyszer. — Temesvár: Jauner K. gyógyszer. — Déva: Boniák és Gregely gyógyszer. — Czigárd: Horváth G. gyógyszer. — Datta: Braumüller J. gyógyszerészek uraknál.

93

CACAO és

CHOCOLADE

VICTOR

SCHMIDT & SÖHNE

melyek az első bécsi konyhaművészeti kiállításán a legmagasabb díjjal, a kitüntetés oklevéllel lettek megjutalmazva, csak hatóságilag beiktatót védjegyük és cégük alatt valódiak. Kapható minden hírneves kereskedő urnál és csemegekereskedőnél, Aradon

ELIAS ARMIN urnál.

Vidékra postai utánvétellel küldetnek azét.

Victor Schmidt & Söhne,

cs. kir. orsz. enged. gyárosok.

Gyár és központi szétküldési hely: Bécs, V. Allee-gasse, Nr. 48. (a déli vasút mellett.)

Brassói és nagy-szebeni gyapju-kelmét mindennemű, legjobb minőségben, öltönyöknek, felöltőknek, köpenyeknek őszi és téli idényre, ugyisint szürnek való darcezposztót és padlószőnyegeket ajánl gyári árakban:

Bock M. Mór

brassói és nagy-szebeni gyapjukelmék kiviteli raktára, Fekete-halmon, Brassó megye.

Kívánatra minták bérmentve küldetnek.

651—34 Kiszolgáltatás szolid és gyors.

11—886.

Hirdetés.

Ezennel közölni tétetik, hogy mindazon ház és telektulajdonosok, kik telkeiken jó ivóvizet tartalmazó kutakkal bírnak, — kötelesek megengedni, hogy a házaikon kívül, élvezeti célokra mások is házi edényekben a kutakból vizet mérithessenek.

Kelt Arad sz. kir. város járvány-bizottságának 1886. október 16-án tartott üléséből.

Institoris Kálmán, h. jegyző.

Őszi ujdonságaim megérkeztek.

Première amour Pour ma femme (Cheviotte) (Cheviotte)

100 cm. széles 49 kr. 100 cm. széles 55 kr.

HUDETZ EMIL

női divat-, vászon- és confectió-üzlet.

AU BON GOUT. AU BON GOUT.

Egy jó erkölcsű fiu tanulónak azonnal fölvetetik.

620—4.16